

Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją Dėl Sakartvele gilėjančios demokratijos krizės po neseniai įvykusių parlamento rinkimų ir įtariamo rinkimų klastojimo (444 balsavo už, 72 – prieš, 82 susilaikė).

Pasak EP nuolatinės pranešėjos Sakartvelo klausimu ir vienos iš rezoliucijos rengėjų Rasos Juknevičienės, dėl užfiksuotų rimtų Parlamento rinkimų pažeidimų gausos ir masto, šių rinkimų rezultatai negali būti pripažinti. Dokumente raginama surengti naujus rinkimus, kurie vyktų lygiomis sąlygomis, laisvoje aplinkoje, ir būtų prižiūrimi tarptautinių stebėtojų.

Į rezoliuciją derybų metu įtraukta nuostata dėl sankcijų ne tik valdančiosios partijos lyderiui Bidzinai Ivanišviliui, bet ir Ministrui Pirmininkui Irakli Kobakhidze, Tbilisio merui ir „Gruzijos svajonės“ vykdomajam direktoriui Kakha Kaladze, Parlamento Pirmininkui Shalva Papuashvili bei „Gruzijos svajonės“ pirmininkui Irakli Garibashvili, – tiems pareigūnams ir politiniams lyderiams, kurie yra atsakingi už rinkimų pažeidimus ir piktnaudžiavimą administraciniais resursais.

Dokumente pabrėžiama, kad vizų režimo liberalizavimo sustabdymas turėtų būti svarstomas tik po to, kai asmeninės sankcijos bus pritaikytos valdančiosios partijos vadovybei. Raginama nedelsiant sustabdyti diplomatinių ir tarnybinių pasų turėtojų ir visų asmenų, susijusių su rinkimų pažeidimais, bevizį režimą.

2024 m. spalio 26 d. vykusiuose Sakartvelo Parlamento rinkimuose tarptautiniai stebėtojai užfiksavo daugiau nei 120 000 balsavimo slaptumo pažeidimo atvejų, daugiau nei 15 000 apgaulingos tapatybės nustatymo atvejų, atliekant rinkėjų sąrašų analizę – maždaug 50 000 galimų tapatybės vagysčių atvejų. 82 % rinkimų komisijos narių siejo tiesioginiai ryšiai su valdančiąja partija. Daugiau nei 2500 objektyvių stebėtojų buvo trukdoma dirbti balsavimo apylinkėse, o neteisėtas vaizdo stebėjimas vykdytas 60 proc. balsavimo apylinkių, tiesiogiai pažeidžiant Europos žmogaus teisių konvenciją.

Parlamentas Rezoliucija griežtai smerkia daugybę rimtų rinkimų pažeidimų ir pritaria raginimui atlikti nepriklausomą tarptautinį ir skaidrų tyrimą dėl manipuliavimo rinkimais, rinkėjų bauginimo ir sisteminių pažeidimų, apie kuriuos pranešta priešrinkiminiu laikotarpiu ir rinkimų dieną.

Dokumentu Sakartvelo valdžios institucijos raginamos paviėšinti balsavimo protokolus, kad rinkėjai galėtų juos patikrinti. Reiškiamas susirūpinimą dėl to, kad šalies prokuratūra paėmė rinkėjų tikrinimo priemones ir rinkimų dokumentus, nors šiuo laikotarpiu ypač svarbu

išsaugoti visus su rinkimais susijusius dokumentus, nes juose gali būti esminių bet kokių pažeidimų įrodymų.

Sakartvelas nėra pirmoji posovietinė šalis, kuri patyrė „valstybės užgrobimą“. Tai atsitiko Ukrainoje valdant V. Janukovyčiui, Moldovoje valdant V. Plachotniukui, Slovakijoje valdant V. Mečiarui. Panašiai vyksta Baltarusijoje valdant A. Lukašenkai arba Rusijoje valdant V. Putinui.

„Tokių „pagrobtų valstybių“ ateities trajektorija turi tik du kelius: arba jos pagaliau išsivaduoja iš tokio „pagrobimo“ savo piliečių valia, arba transformuojasi į autoritarinį režimą, kaip Baltarusijoje“, – pabrėžia R. Juknevičienė.

Per rinkimų kampaniją valdančioji partija „Gruzinių svajonė“ išnaudojo Sakartvelo visuomenės karo baimę kartodama, kad ji yra „taikos partija“, teigdama, kad opozicija, remiama Vakarų, tariamai temps šalį į karą su Rusija. Opozicijai bandytas suteikti „Pasaulinio karo partijos“ pavadinimas. Tuo tarpu Rusijos lyderiai ir jos propagandistai atvirai rėmė „Gruzijos svajonę“ ir prieš rinkimus, ir po jų.

Pasak parlamentarės, tolesnę valstybės gyvavimo kryptį gali nulemti tik pačios šalies pilietinė visuomenė. Visuomenė nulėmė valstybės kryptį Ukrainos Maidano revoliucijoje prieš V. Janukovyčių 2014 m.; Moldovos „rinkimų revoliucijoje“ su Maja Sandu priešakyje 2014 m. ir Slovakijos „išsilaisvinimo“ metu 1998 m. Įvairios sankcijos prieš nedemokratinį režimą atlieka tik antraeilį, ne pagrindinį vaidmenį.

EP narė pabrėžia, kad Sakartvelo žmonės palaiko proeuropietišką šalies kelią, bet jis visiškai nesuderinamas su prorusiška ir autoritariška dabartinės valdžios trajektorija.

„Pamokos turi būti išmoktos, todėl šalies opozicija ir pilietinė visuomenė turi nedelsdami padaryti esmines ir skausmingas išvadas apie savo klaidas, susiskaldymą ir priimti visišką atsakomybę dėl Sakartvelo ateities, – pabrėžė EP narė R. Juknevičienė. – ES plėtros į Rytus procesas sparčiai juda į priekį. Jis gali būti sėkmingai užbaigtas iki 2030 m. Tačiau valdančiosios partijos „Gruzijos svajonė“ valdomas Sakartvelas gali nebūti pakviestas prisijungti prie šios plėtros ir šalis ilgam gali prarasti istorinę galimybę pasukti Europos sėkmės keliu. Deja, bet euroatlantinė integracija yra nesuderinama su dabartinės valdžios veiksmais ir neįmanoma be naujų rinkimų.“

Rezoliucijoje įvertintos Sakartvelo Prezidentės Salomėjos Zourabišvili pastangos nukreipti šalį atgal demokratinio ir europinio vystymosi keliu.

ES šalims siūloma sustabdyti visus formalius ES lygmens ryšius su esama vyriausybe ir parlamentu.

Rezoliucijoje pritariama Komisijos 2024 m. plėtros pakete pateiktam vertinimui, kad Sakartvelo stojimo į ES procesas yra sustabdytas neribotam laikui dėl šalies vyriausybės inicijuoto demokratinio nuosmukio.

ES institucijos Taryba, Komisija, Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) raginami iš naujo peržiūrėti ES politiką dėl Sakartvelo.

Smerkiamas Vengrijos ministro pirmininko Viktoro Orbano vizitas Sakartvele, tai vertinant kaip ES pozicijų pažeidimą ir dar vieną bandymą pakenkti ES bendrai užsienio ir saugumo politikai.

Griežtai smerkiamas sistemingas Rusijos kišimasis į demokratinius procesus Sakartvele, įskaitant piliečių bauginimą, balsų pirkimą ir dezinformaciją, „Pasaulinio karo partijos“ sąmokslą. Dokumente konstatuojama, kad priešrinkiminiu laikotarpiu būta daug dezinformacinių pasakojimų, kuriuos skleidė ir sustiprino valdančiųjų partijų pareigūnai ir su vyriausybe susijusi žiniasklaida. Raginama stiprinti šalies visuomenės atsparumą Rusijos dezinformacijai ir propagandai.

Rezoliucija pridedama

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RC-10-2024-0179_EN.html

